

Ёкуб АХМАДЖОН

ОЖИБАЙ ЖЕЛКИ ФИҲРОСИ

Термулишар ғамтиғ-ғамтиғ, Мендан сизни излашар.

Сиз қайда-ю, мен қайда, воҳ! (Сиздайлар — дунё туши...) Сиздан қолган китобларга Юз йилда ўтмас тишин.

Мен армонман, мен қайгуан, Ҳар лафзимда минг хото. Мен бор йўғи қўймак сувман, Сиз эдинтиз бир дарё.

Бошта тушса бирор мушкул Эл сиз томон чопарди. Сардобанинг оғриклиари Сиздан шифо топарди.

Ўзгалардек ўйламасдан Бир хонадон камини, Ердигиз етимлар-у, Беваларнинг камини.

Мехрибоним, синик дилининг Дарди сизга ёр эди. Яссавийлар, Навоийлар Руҳингизда бор эди.

«Зотимизни, дер эдинтиз, Махлук санашиб хатодир. Иркимизнинг аввал боши Ҳазрат Одам Атодир.

Ҳақ одаминг лойдан курди, Асосимиз тупроқиди, Шу боисдан яхшиларда Ҳокисорлик кўпроқдир»...

3

Ўттаниларнинг дийдорлари Армон экан оқибат.

Руҳга фақат хотиралар Дармон экан оқибат.

Хәйлимдан чиқмас сира Дашибир бирга борганим. Онахоним ётган жойга Карадингиз ўртаниб.

Қўллариниз титрар эди, Самандардек танангиз: «Ёмон бўлди, қабристонда Елиз қодли онантиз...»

Кўшилганда заҳарли сув Жудоликнинг нонига. Кўп ўтмасдан оддингиз йўл Онахоним ёнига.

Куним ботди, ойим сўнди, Қайдасан, эй саботим? Мен ногирон күшман энди, Йўқдир икки қанотим.

4
Ёмон эдим, лекин ёмон Кўрмагансиз, бузруквор. Ота бўлиб бир тарсаки Урмагансиз, бузруквор.

Ўргаганда гоҳо фироқ Тушларимни кирасиз. Хонангизда ёнгар чироқ, Яна китоб кўрасиз.

Тирилади сиз билан тенг Сўнган олис юлдузлар, Ажодларнинг битиклари, Энг қадимий комуслар.

5
Бузрукворим азиз билган Юртимизга ривож бер, Паноҳингда замини-ю, Осмонини асрагил.

Тилакларни тинглагувчи Мехрибон зот Худодир:

Парвардигор, одамзоддинги Карвонини асрагил, Бу сафарининг аввалини, Пойенини асрагил.

Ўтганларни раҳмат қилгин, Колганларни саломат, Аждодимиз шажарасин Соф қонини асрагил.

Наботот ҳам, хайвонот ҳам Омонликка асосидир, Ҳаёт отлиғи бу тириклик Уммонини асрагил.

Агар дунё нотинч бўлса, Нотинч бўлар мозорлар, Итиробдан мархумларнинг Маконини асрагил.

Башар қамин феъли шундек: Ноҳақ санар ўзгани. Одамларнинг оқили-ю, Нодонини асрагил.

Кўнгил мулкни ваҳшат олса Олам бўлур жаҳаннам, Жаҳолатдан ирқимизнинг Иймонини асрагил.

Ўзлигидан айрилган юрт Асл эмас, сарабори, Элмилизинг эркинлигинги Руҳ — жонини асрагил.

Бузрукворим азиз билган Юртимизга ривож бер, Паноҳингда замини-ю, Осмонини асрагил.

Бахринисо НОРКОБИЛОВА

КИМГАДИР СУЯНЧСАН

Сенинг иродангни буқолмас ҳеч ким, Гамларни ер билан киласан яксон. Шу сабаб термулиб изу кўзининг, Чехрангдан руҳланар жамики инсон. Кимгадир суюнсан яшашинг билан, Кимдадир юришинг кўзегат разз.

Кимдадир сенинг кўллар, сени олқишилар, Ким эса тунлари тортади азоб.

* * *

Балки тақдир бир кун менин сен билан улайди, Балки шунда барча ташвиш бошадан бирдан кулади.

расири. Кофиясиз шеълар ёзиш — жаҳон шеъриятидаги маъвзуд, таҳжабидан ўтган усул. Бундай шеълар ёзишларидан ишорида, Бирок мана шундай шеъларнинг иборасидаям шоирона образлилик, ўзувини ўзига тортиб турдиган жозиба бўлиши керак, бу — шарт. Кофиясиз шеър шундай ёзишлини керакки, ўқиттган одам шеърда кофия йўқулгини пайкамайсан, шоирлигини хам картаймайди, деб ўйлайди.

Ш.УСНАТДИНОВ: — Адабийтимиз мутахассислари бундан

шоҳтири. Кофиясиз шеълар ёзиш — жаҳон шеъриятидаги маъвзуд, таҳжабидан ўтган усул. Бундай шеълар ёзишларидан ишорида, «Кимгадир суюнсан яшашинг билан, Кимдадир юришинг кўзегат разз».

Ш.УСНАТДИНОВ: — Мустакиллик даври шоирга қандай имкониятлар берадиганда шоирнинг ўз оғизидан ўшиттишим келади...

Ю.ЮСУПОВ: — Мустакиллик измалар берадиганда шоирнига ўхшайди. Яхшиям, ўтган йили адабийтуншунос Жонузок Эсеноғининг ижодинигизда багишланган «Поззия юлдузи» номли тадқиқоти нашр этилди. Жонузок инициатива рахмат. Муалиф ўзининг бу кўлумлигини тадқиқотида шеъриятини очиб беришга оғизидан...

И.ЮСУПОВ: — Хозирги пайтада адабий танқид ер депсиниб битта жойда туриб келди, деб нолир эдик. Эндиликда ундан депсингандага чиқадиган овоз ҳам эшиттилямайтганда ўхшайди. Яхшиям, ўтган йили адабийтуншунос Жонузок Эсеноғининг ижодинигизда багишланган «Поззия юлдузи» номли тадқиқоти нашр этилди. Жонузок инициатива рахмат. Муалиф ўзининг бу кўлумлигини тадқиқотида шеъриятини очиб беришга оғизидан...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Авваллари адабий танқид ер депсиниб битта жойда туриб келди, деб нолир эдик. Эндиликда ундан депсингандага чиқадиган овоз ҳам эшиттилямайтганда ўхшайди. Яхшиям, ўтган йили адабийтуншунос Жонузок Эсеноғининг ижодинигизда багишланган «Поззия юлдузи» номли тадқиқоти нашр этилди. Жонузок инициатива рахмат. Муалиф ўзининг бу кўлумлигини тадқиқотида шеъриятини очиб беришга оғизидан...

И.ЮСУПОВ: — Хозирги пайтада адабий танқид билан астойдай шу гулланиб, адабий жамоатчиликни койил колдириб юрган танқидчилар жуда кам. Шундай вазиятдан фойдаланиб, дуч келган киши адабий танқидчилар билан шуғулланышга мойиллик билдирилмоқда. Албатта, сиз айтгандай, баркамол бадий асарларни нашр этитишининг хам ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Шарқ шоирлари орасида ўзига таҳаллус ташлаб, шеъларнида шу таҳаллусини кўпроқ кўллаш анъанаси бор. Сиз хам кейинги пайтларда айрим шеъларнинг «Ошик Аёз» таҳаллуси остида чоп қилдирингиз...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Шарқ шоирлари орасида ўзига таҳаллус ташлаб, шеъларнида шу таҳаллусини кўпроқ кўллаш анъанаси бор. Сиз хам кейинги пайтларда айрим шеъларнинг «Ошик Аёз» таҳаллуси остида чоп қилдирингиз...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Шарқ шоирлари орасида ўзига таҳаллус ташлаб, шеъларнида шу таҳаллусини кўпроқ кўллаш анъанаси бор. Сиз хам кейинги пайтларда айрим шеъларнинг «Ошик Аёз» таҳаллуси остида чоп қилдирингиз...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Шарқ шоирлари орасида ўзига таҳаллус ташлаб, шеъларнида шу таҳаллусини кўпроқ кўллаш анъанаси бор. Сиз хам кейинги пайтларда айрим шеъларнинг «Ошик Аёз» таҳаллуси остида чоп қилдирингиз...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Шарқ шоирлари орасида ўзига таҳаллус ташлаб, шеъларнида шу таҳаллусини кўпроқ кўллаш анъанаси бор. Сиз хам кейинги пайтларда айрим шеъларнинг «Ошик Аёз» таҳаллуси остида чоп қилдирингиз...

И.ЮСУПОВ: — Марказий Осиё худидаги туркизабон халқларда Аёзбий (Аёзхон) ҳақида айтгандай артаклар бор. Кадимда ҳалқ адолат, халқарварлик, багрикенглик, дононлик, тенглик каби тушунчаларни Аёзбий образи орзали ёркян тасаввур этган. Эртакларда айтилишича, «давлат куши» кимнинг босига кўнса, ўша одам юрганда озодлиги, кучлиларни тушунишни ўзига яшашингизни курадиганда шеърларни айтадиган...

Ш.УСНАТДИНОВ: — Шарқ шоирлари орасида ўзига таҳаллус ташлаб, шеъларнида шу таҳаллусини кўпроқ кўллаш анъанаси бор. Сиз хам кейинги пайтларда айрим шеъларнинг «Ошик Аёз» таҳаллуси остида чоп қилдирингиз...

САЛОМАТ БҮЛСИНЛАР...

Корхонага янги бошлиқ келди. Узим бошлиқ деса, бошлиқ дегулик экан. Фамилия даҳшат — Ҳайбатов! Важоҳатидан от тутул, фил хурдади. Боз билан елка битта бўлиб кетган, когов солик, мўлодеке ўсик кошлар чимирган. Боз устаси, деразадек кўзойнаги тепасидан хўмрайиб, корхонадаги ишларни ағдар-тўнтар килиб ташлади. Ҳеч ким лом-мим деблай колди. Ҳар битта гапини худди мих коқандек карслитап тугатаркан, бирдан дўймоч кафти билан оғизни тўсб, акса уриб иборди ва «Кечирасила» дег тўнгиллаб жойига ўтириди. Кейин кўзойнаги тепасидан залга кўз ўтиргиб, «Саволар борми?» деди. Ҳамма гипнос килиб кўйиландек унга анграйбер ўтиради. Ҳеч ким мих этади.

Шу пайт залингн орка тарафидан узатиб юборилган бир парна булоғлик қоғоз кўлма-кўл бўлиб, Ҳайбатовнинг кўлига этиб келди. Узим шошилмай қоғозни очди. Ҳиди.

Коғозга қинир-қийшик ҳарфлар билан «Саломат бўлсинлар! Тайлоков», деган сўзлар битилган эди. Ҳайбатов мамнун киёфда залингн орка категорига қараб кўйди-да, «яхши» дега бош ирга-

ди. Саволлар ва сўзга чиқувчилар йўклигини кўриб, яна ўзи минбарга кўтарилиди. Жамоа ҳакида, оддий одамгарчилик, ўзаро хурмат ҳакида узоқ гапириди. Гап орасидан яна кетма-кет у марта акса уриб юборса бўладими?.. Орка катордан яна капаладек учбуклоғлиқ қоғоз этиб келди. Ҳайбатов румоласи билан оғиз-бурнини артаркан, қоғозни очки ўқиди. Таниш «хуснинат»: «Яна бир марта саломат бўлсинлар! Тайлоков!»

Ҳайбатов залингн орка категорига мълони қараб, томок кириб кўйди. Шундан кейин, мајлис якунидага ўзига муносаб мувовин сайлашни, номодзодларни тавсия этишини сўради. Беш-олтига одамнинг номзоди кўрсатилди. Аммо биронтаси ўтмади. Ҳайбатовнинг таклиғи кўра, унга мувовин қилиб режалаштириш бўлими ходими Тайлоков тайланди. Бундан ҳеч ким ҳафз ҳам, хурсанд ҳам бўлмади. Фақат ишини эзлаймай, хамиша шўлтилаб юрадиган Тайлоковга бирдан омад қулиб бокканига ҳайрон бўлишида, холос.

(Аслида, бунинг ҳайрон коладиган ери ўзи эди. А, лаббай!

Шу пайт залингн орка тарафидан узатиб юборилган бир парна булоғлик қоғоз кўлма-кўл бўлиб, Ҳайбатовнинг кўлига этиб келди. Узим шошилмай қоғозни очди. Ҳиди.

Коғозга қинир-қийшик ҳарфлар билан «Саломат бўлсинлар! Тайлоков», деган сўзлар битилган эди. Ҳайбатов мамнун киёфда залингн орка категорига қараб кўйди-да, «яхши» дега бош ирга-

Абдухалил КОРАБОЕВ

АВЛИЕ

Деҳқон бобо дарлашайлик, кел, Соҷларингни оқидан гапир. Богларингда пинибди анжир, Қантак ўрік қоқидан гапир.

Эриб турар оғзингита солсанг, То кун бўйи шимирсанг асал. Биз салқинда ёзиб ётибмиз, Бир қоқига арзимас фазал.

Нью-Йоркка учади кимдир, Сен ухлайсан шайпон кўйинида.

ДЕҲКОН БУВА

Деҳқон бува хўп ажойиб феълингиз бор, Пойтаҳларга алишмайсиз даланлизи.

Ўқиб олим бўлармидинг дея қистаб, Пахтазорга етаклайсиз болангизни.

Бир бор орзу қўлмайсиз ҳам ранисликни, Биргадирга пайтамбардай сифинасиз. Ою йўлда бир шаҳарга отлансангиз Яrim йўлда ўйнингизни соғинасиз.

Дангиллама кошонани киноларда, Кўриб туриб ҳавас қилиб қўйилмайсиз.

Ўғлчангинг сигирга бир боя
Ўт келтириш ҳар кун бўйинида.

Шуидай келган эдинг дунёга,
Бу дунёдан шундай ўтарсан.

Очиғини айтайни дилдан,

Авлитега ўшшаб кетасан.

Деҳқон бобо, дарлашайлик кел, Соҷларингни оқидан гапир...

УЙЛАНМАГАНЛАРГА

(Уйланманлар ўқимасин)

Хой бола, кўзингта қараб юр,
Йиклиб тушасан тошларга.

Ҳали кўп хаёлинг кетади,
Бу нозли, қайрила қошларга.

Бир кун иллинсан тўрига,
Соҳидан соҳилга отади.

Алномиш бўлсанг ҳам етаклаб,

Кул қилиб арzonга сотади.

Истаса иш эмас, аргамчи,
Ўтказиб олади бурнингдан.

Истаса қозидай қоқади,

Қимирлаб кўргин-чи ўринингдан.

Хой бола, қўзингта қараб юр,
Анграйма қайрила қошларга.

Соддасан, нозига алдансанг,

Қоқиниб кетасан тошларга.

Деҳқон бува хўп ажойиб феълингиз бор,

Ажабтуроб бир машина олайин деб,
Ич-этингиз еб доимо ўйланмайсиз.

Чигит экиб пахтани-ку сиз терасиз,
Ғалабани олифталар олқишилайди.

Агар сиз ҳам тилвизорин банд этсангиз,

Бели оғриб далааларда ким ишлайди...

Эснингизга келмайдим базми жамшид,

Қайнаб турса басдир қора қозонингиз.

Майли, дунё қезмасини кезамабоз-да,

Омон бўлсин, қийалса ҳам, шу жонингиз.

Деҳқон бува хўп ажойиб феълингиз бор...

КЎЗ БЕКИТИШ ЎЙНАЙМИЯЗ...

(Ғалати тугайдиган ҳангомалар)

Биласиз, болакайларнинг шунақ ўйини бор. Бир бола иккинчи-нинг орқасидан секин келади-да, икки кафти билан кўзларини бекитади. Иккичи бола эса «Эшмат! Тошмат!» деба фол очабошлайди. Жуда кизирилган ўйин!

Қайси куни ҳаёлимга ғалати бир фикр келиб қолди. Ҳуш, каттапарда ҳам шунақ бўлса-чи? Масалан, тасаввур қилинг, бирон киши (ичиликбозми, бэзорими, хотингизми, ким бўлишидан катти на-зар) йўлда бораётганида кимдир орқасидан сездирмай келиб кўзларини бекитса!

Қелинг, худди шу манзарани бир кўз олдимизга келтириб боқайлик!

ПИЁНИСТА — «Сайфулла!.. Соқивой!.. Тўллаган!.. Қурбонали!.. ўўй!

Кимсан ўзи? Ол қўлингни, кўзинг оло-вини чикарвондинг-ку?!

(Аслида, унинг кўзларини бекитган киши унинг шишадорлари эмас, мели-ма бўлиб чиқади.)

ХОТИНБОЗ — «Кимсиз, жоним?..

Хозир, ҳозир ўзим топаман! Ай, момент! Клара!.. Гўз! Гўзалхон!.. Йўк, бўлди, бўлди, Ойноши! Топдим-, топдим!..»

(Аслида, унинг кўзларини бекитган хотини бўлиб чиқади.)

ТУПОЛОНЧИ БОЛА — «Бўлди-и, кўзим оғриб кетди! Дишод, сенимсан?

Нуртой! Г., Фатуҳулла! Бўлди, топдим! Кўйвор энди, худди дабдаланни чиқар-биш ташлайман!..»

(Аслида, тўполончи болалингн кўзларини бекитган ўқитувчиси бўлиб чиқади.)

УГРИ — «Ҳа-а, «Фұнча», сенимсан?

Топдим-а? Йўк, қўлинг ўхшамаяти. Э,

бўлди, бўлди, «Барзанига ўхшайсан!.. Тўхда, тўхда, «Кобра» бўлмаган тагин?..

(Аслида унинг кўзларини бекитган жиноят қидирувчи бўлади.)

ТИКОРАТЧИ — «Келдинги, Манзу-ра? Кўйил, худди компютердерек аник иш-

бўлди, бўлди, «Барзанига ўхшайсан!.. Тўхда, тўхда, «Кобра» бўлмаган тагин?..

(Аслида шоирнинг кўзларини бекитган танқидчи Болтаев бўлади.)

Эркин УСМОНОВ

лангизни ҳал қилиш тўғрисида жиддий топширик беради. Дала ҳорли қураётганида хабарнингиз бор. Ўтган куни тушлика «Томни шифер билан ёпib, хато қилган экманни, дегани ёднингиздами? Соддасан кильманд. Бунака гаплар сизга ўшаганлар олдида бекорга айтилмайди. Так что, ҳарқатингизни килинг. Эртага кеч бўлиши мумкин.

Ҳозир нима кўп — ҳаёли паришонларнинг изидан тушиб, ўйига уч-тўртта телпак билан қайтаётган бозорилар кўп.

DANB
(21 январ — 19 феврал)

Сешанба куни бир эмас, тўрт жойда арталаган бўлди.

Илоҳи бўлса, ҳаммаси-га боринг, бир кун аввал

«сабзи тўғрар» да рови

қўриниб қўйсангиз янада

хажи. Ҳозирги ошлар ош эмас — гирт сиёсат. Бу йўналишдаги хатолар асло кеширилмайди.

АҚРАБ
(24 октябр — 22 ноябр)

Шанба куни бир эмас, тўрт жойда арталаган бўлди.

Илоҳи бўлса, ҳаммаси-га боринг, бир кун аввал

«сабзи тўғрар» да рови

қўриниб қўйсангиз янада

хажи. Ҳозирги ошлар ош эмас — гирт сиёсат. Бу йўналишдаги хатолар асло кеширилмайди.

ҚАВС
(23 ноябр — 21 декабр)

Якшанба куни ўйда қолганингиз

майъку. Юлдузлар бу тўғрида аниқ

бозорилади. Дана кимини чиқишида

бозорилади. Дана кимини чи